

Begäran om yttrande över remiss ändrade regler för vattenskoter

Er beteckning: KN2023/01574

Sammanfattning

Länstyrelsen i Gävleborg anser att förslaget i stora delar behövs. Rättsläget behöver bli tydligt och tillsyn behöver genomföras.

Länstyrelsen anser dock att ett generellt förbud mot vattenskoteranvändning bör kvarstå i alla skyddade områden såsom nationalparker och alla Natura 2000-områden på samma sätt som föreslås för naturreservat.

Om förslaget träder i kraft enligt nuvarande förslag förutsätter det att länsstyrelserna får genom en omfattande översyn av vilka känsliga miljöer i länet som i högre grad behöver skyddas med uppdaterade sjötrafik- och ordningsföreskrifter. Det kommer medföra en väsentligt ökad arbetsbelastning på olika delar av länsstyrelsen beroende på hur den interna organisationen är uppbyggd. Resurser behöver tillföras för det arbetet.

Kap 1 - Författningsförslag

Länstyrelsen anser att ändringen i 2kap 11§ Sjötrafikförordningen bör utökas med förbud även i nationalparker som är skyddade enligt 7 kap. 2 § miljöbalken samt alla Natura 2000-områden.

Länstyrelsen anser också att det behövs en diskussion kring allmänna farleder. I Gävleborg finns vissa ”privata allmänna farleder” som av de som åker anses vara en allmän farled trots att det inte är det i juridisk mening. Hur dessa ska hanteras behöver förtydligas.

Sverige har fortfarande under 10 % skyddad mark (nationalparker, naturreservat, Natura 2000 områden, biotopskydd). Det är alltså över 90% som är oskyddad och mister restriktioner för vattenskoteråkning med nuvarande förslag. Den mesta statistiken finns för skogsmark, men eftersom fokus har varit på att skydda skog är troligen arealen skyddat vatten mindre än 10%. (Statistik över skyddade områden: [Skyddad natur](#))

[per naturtyp 1909–2021 \(scb.se\)](#) ; [Andel skogsmark med gällande formellt skydd eller enbart markersättning 2021 \(scb.se\)](#)

Det finns därför ingen anledning att släppa på vattenskotersreglerna för den arealen vatten som har ett områdesskydd genom nationalpark, Natura 2000 område eller naturreservat innan en utvärdering kunnat göras av hur stor påverkan det blir i de oskyddade områdena blir framöver.

I delkapitel 7.4 i betänkandet så motiveras nuvarande förslag utifrån att Natura 2000-områden oftast innefattas av någon av de övriga skyddade områdena i 7 kap. miljöbalken, såsom naturreservat eller nationalpark. Utöver detta så betonar betänkandet att Länsstyrelsen fortfarande kan meddela föreskrifter i Natura 2000-områden med stöd av såväl 7 kap. 30 § miljöbalken som 2 kap. 2 § sjötrafik-förordningen. Det är visserligen sant att en majoritet av Gävleborgs akvatiska natura 2000-områden även innefattas av naturreservat, men det finns områden som inte gör det.

Att införa föreskrifter för dessa områden innebär ett arbete som inte är obetydligt, och på en nationell skala kan innebära omfattande handläggning. Om nuvarande förslag går igenom vill vi belysa att det kommer sannolikt innebära ytterligare arbete gällande natura 2000-områden. Detta arbete med att överse och föreslå föreskrifter gällande vattenskoter i Natura 2000 områden som inte berörs av naturreservat borde förslagsvis lyftas till myndigheter såsom Naturvårdsverket eller Havs- och Vattenmyndigheten som ett projekt som kommer kräva ytterligare finansiering kommande åren, då den nuvarande budgeten för naturskydd är hårt ansträngd och det inte finns något förslag att öka budgeten för att hantera föreskrifter enligt sjötrafikförordningen.

I Gävleborgs län skulle nuvarande förslag om att bara naturreservat skyddas och inte nationalparker inte bli ett problem idag, då en av nuvarande två nationalparker är främst skog och den andra har föreskrifter gällande vattenskoter. Dock anser länsstyrelsen att det är viktigt att alla skyddade områden behandlas lika, det finns inte någon anledning till att individuella bedömningar i ordningsföreskrifter är att föredra för nationalparker utan ett generellt förbud bör gälla.

Erfarenheten idag är att det körs vattenskoter i Färnebofjärdens nationalpark trots dubbla förbud (både förbud i föreskrifter och att det inte är utpekad som ett tillåtet område) och då skulle en signal om att en lagstiftning lyfts kunna tolkas fel och utöka åkningen trots nuvarande förbud i föreskrifterna.

Kap 4 - Störningsbilden

Vattenskoteranvändningen har ökat under de senaste decennierna och buller från vattenskotrar har i naturvårdsverkets undersökning om av svenska folkets friluftsvanor från 2018 pekats ut som något som till övervägande del upplevs som störande för friluftslivsutövande personer.

Det är en störningsproblematik i Gävleborgs län idag eftersom förbuden inte efterlevs. Beroende på hur mycket vattenskoterråkning kommer öka när det blir mer fritt kan störningen öka mer, det är därför positivt att det tydliggörs vad som är straffbart samt vilka påföljder det kan innebära att bryta mot lagen, samt att tillsyn genomförs.

Något som blir viktigt är tillförande av resurser till polis och kustbevakning för att kunna utföra den tillsyn som behövs. Även om det är ett oklart rättsläge som gör att det inte bedrivs tillsyn i större omfattning idag behövs resurser och prioritering framåt.

Utredningar som tar upp motoriserad naturturism och påverkan på friluftslivet bland annat, är SOU 2017:95 och SOU 2020:83, där det gjorts tydligt att det finns målkonflikter att hantera mellan motoriserad naturturism som besöksnäring och övriga natur- och friluftslivsintressen.

Förslagets påverkan på det vattennära friluftslivets behov av tysta områden riskerar att skapa målkonflikter i nya områden, om inte behovet av särskilda föreskrifter på platser som kan drabbas av ökad trafik hinner förutses hos länsstyrelserna. Även det arbetet kommer kräva mer resurser på länsstyrelsen än vad som finns idag.

Utpekade riksintressen för friluftslivet får i detta förslag inte heller något förbud mot vattenskoterråkning och riskerar att få en ökad av störning genom buller. Det kommer kräva en resursförstärkning för att föreslå och införa föreskrifter för att ha en god ljudmiljö i de områdena i länet. ([God ljudmiljö i rekreationsområden \(naturvardsverket.se\)](#))

Gävleborgs län arbetar aktivt med friluftslivsfrågor inom och utanför skyddade områden. Naturvårdsverket har flertalet vägledningar som ligger till grund för friluftslivsarbetet och det arbetet innefattar sällan det motoriserade friluftslivet. ([Friluftsliv och naturturism i skyddad natur \(naturvardsverket.se\)](#), [Arrangemang i naturen \(naturvardsverket.se\)](#), [Friluftsliv \(naturvardsverket.se\)](#))

Att länsstyrelsen ska arbeta aktivt med att förhindra störning blir ett annat arbetssätt som behöver formas. De vattenskoterråkare som i förslaget lyfts för att de vill utöva naturnära upplevelser är troligen i Gävleborgs län en väldigt liten grupp och det redan finns andra sätt att ta sig till de flesta reservat och kustområden.

Kap 10 - konsekvensutredning

Arbetet med handläggning av ärenden på Länsstyrelsen påverkas kopplat till arbetet med att meddela föreskrifter i enlighet med sjötrafikförordningen, prövning i dispensärenden kopplat till artskyddsförordningen eller områdesskydd av miljöbalkens 7 kap. alternativt tillståndsfrågor kring Natura 2000-områden.

Enligt nuvarande förordning (1993:1053) finns en möjlighet för länsstyrelsen att meddela föreskrifter om vattenområden utanför allmänna farleder där men även ett krav på länsstyrelsen att meddela föreskrifter i områden där det inte skapar olägenheter eller skadar. Körningen ska inte påverka någon eller något negativt. Däremot omfattas inte beslut enligt vattenskoterförordningen av naturtillsyn enligt miljöbalken även om både artskydd, miljö- och hälsofrågor aktualiseras.

Länsstyrelsen har tillsynen över artskyddsförordningen men i övriga frågor är det andra tillsynsmyndigheter för dessa områden. Med utredningens förslag är det inte längre aktuellt med utpekande av några särskilda områden där vattenskotrar får användas längre.

Det kommer innebära mindre administrativt arbete för länsstyrelserna med just denna uppgift på sikt men fortfarande är det länsstyrelsen enligt 2 kap 2 § sjölagen (nya bestämmelsen i förslaget) som efter samråd får meddela föreskrifter som på olika sätt begränsar rätten att använda bland annat vattenskoter. Vilket kan komma att öka arbetsbördan när detta framöver ska ses över för samtliga områden där vattenskoter hittills har omfattats av ett generellt körförbud, inte minst ur miljösynpunkt. Om detta står det i konsekvensutredningen (s.259) att vid upphävt allmänt förbud i vattenskoterförordning kan det inte uteslutas att vattenskoterkörningen ökar i vissa områden. Av förslaget kommer det även bli möjligt för tillsynsmyndigheten att dra in förarbeviset om överträdelser mot miljöbalken sker vilket bör verka brottsförebyggande.

Förslagets påverkan på fridlysta arter uppfattas vara förbättringar för många skyddade arter som har kunnat störas i skyddade områden utan några att direkta påföljder idag. Kustbevakningens brottsbekämpning som även innefattar artskyddsbrott, blir därför mer effektiv om förarbevis kan återkallas på grund av detta enligt utredningens förslag. Detta är positivt för artskyddet eftersom möjligheterna att lagföra artskyddsbrott enligt 29 kap. MB med vattenskoter tidigare har setts som osannolikt.

Dock har delar om artskydd i utredningen baserats på den tidigare 4 § i Artskyddsförordningen. I nuvarande 4 § omfattas endast fåglar och störning tas upp i punkt 4 som lyder ”det är förbjudet att avsiktligt störa

vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om inte störningen saknar betydelse för att (a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller (b) återupprätta populationen till den nivån.” Det hade varit intressant om frågan hade uppmärksamats kopplat till den nya uppdelningen av den gamla 4 § (där 4 a § nu motsvarar den tidigare 4 §) ifall det medfört någon skillnad för tillsynen och påverkan på alla fridlysta arter.

Nya förslaget att införa generellt förbud i naturreservat bedöms som positivt eftersom tillsynen då kan skärpas genom att hänvisning till miljöbalken även görs i sjölagen med tydligare påföljder. En tydlig skillnad uppstår dock mellan olika former av områdesskydd vilket utreds i 7 kap. av utredningen. Natura 2000 områden riskerar att påverkas negativt eftersom det krävs ett omfattande arbete med att ta fram föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB för de områden som inte ingår i naturreservat. Även om de områden som ingår i Natura 2000-nätverket och som inte är reservat, endast avser skydda utpekade naturtyper och arter är det synd att det inte ingår i förslaget.

Länsstyrelsen anser därför att ändringen i 2 kap. 11 § Sjötrafikförordningen bör utökas med förbud även i nationalparker som är skyddade enligt 7 kap. 2 § miljöbalken samt alla Natura 2000-områden.

Om nuvarande förslag går igenom uppstår frågan om tillsynen över Natura 2000-områden. Polisen föreslås få tillsynsansvar för den bestämmelse som nu föreslås. Om länsstyrelsen meddelar föreskrifter i Natura 2000-områden med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken eller 2 kap. 2 § sjötrafikförordningen blir tillsynsansvaret antingen Länsstyrelsens, polisens eller kustbevakningens.

Om inga föreskrifter skrivs är det hänsynsreglerna i miljöbalken och N2000 lagstiftningen som gäller och det är svårt för vattenskoterförare (som har förarbevis och kör lagligt i övrigt) att veta om de riskerar påverka ett Natura 2000-område negativt genom körningen.

Länsstyrelsen vill än en gång belysa att polis och kustbevakningen behöver få resurser för tillsyn. Eftersom det blir tydligt vad som är straffbart samt vilka påföljder det kan innebära, behöver det finnas motiv att efterleva det. Naturvårdsverket har även framfört att tillsynen som genomförs i statliga skyddade områden idag inte är dimensionerad för utökning av tillsynsuppdrag.

Länsstyrelsen anser att det är positivt att den åldersbegränsning som nämns i vattenskoterförordningen kvarstår genom de nyare bestämmelserna kring förarbevis.

Enligt förslaget till förordning om ändring i sjötrafikförordningen 11 § 4 så specificeras det att förbudet mot vattenskoter i skyddade områden är undantaget i allmänna farleder. I majoriteten av Gävleborgs akvatiska reservat (och pågående skyddsobjekt) finns det inga allmänna farleder. Det finns dock privata farleder som av allmänheten säkerligen skulle anses vara en allmän farled (men ej då rent juridiskt). Dessa farleder kan säkerligen ha använts i flertalet decennier om inte längre, och ej heller vara orsak till någon större eller nämnvärd påverkan. Länsstyrelsen vill lyfta en viss problematik i detta, då dessa privata ”allmänna” farleder, alltid skulle behöva regleras 11 § 5 för att möjliggöra trafik med vattenskoter i farleden.

En eventuell omformulering i sjötrafikförordningen 11 § 4 skulle förenkla kring farleder;

”4. I allmän farled eller annan, av myndigheten, utpekad farled, eller”

Det skulle kunna uppstå situationer där boende i områden kommer behöva röra sig med vattenskoter från deras enskilda brygga eller annat landningsställe till/från farled. Detta kan relativt lätt bemötas med föreskrifter för nya naturreservatet i stil med ”Vattenskotertrafik är tillåten till/från farleder och landningsplats för fordonet, till en maxhastighet om 3 knop”. Men för äldre reservat kan detta innebära nya krav/behov att överse föreskrifter vilket även det skulle innebära stor arbetsinsats för naturskyddshandläggare. En sådan föreskrift skulle dock försvåra tillsynen då det blir relativt lätt att hävda att man enbart var på väg till/från farleden.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Per Bill med enhetschef Anna Jansson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Lisette Nordgren medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.